

ทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด**FINANCIAL LITERACY AMONG UDON THANI RAJABHAT UNIVERSITY****SAVINGS COOPERATIVE LIMITED MEMBERS**สุพจน์ สกุลแก้ว¹ สุริสา จัตูชัย¹ และ ศุภกฤต ปิติพัฒน์¹¹คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีSupoj Sakulkaew¹ Surisa Jatuchai¹ And Supagrit Pitiphat¹¹ Faculty of Management Sciences, Udon Thani Rajabhat University

(Received: June 26, 2025; Revised: June 3, 2026; Accepted: June 30, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด และเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินจำแนกตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างคือสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด จำนวน 302 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีแบบอิสระ

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์มีทักษะทางการเงินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทักษะคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง ขณะที่ความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินพบว่า สมาชิกสหกรณ์เพศหญิงมีทักษะคติทางการเงินสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทและเอกมีทักษะคติทางการเงินและความรู้ทางการเงินสูงกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมาชิกสายวิชาการมีทักษะคติทางการเงินและความรู้ทางการเงินสูงกว่าสมาชิกสายสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมาชิกที่ไม่เคยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์มีพฤติกรรมทางการเงินสูงกว่าสมาชิกที่เคยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า แม้สมาชิกสหกรณ์จะมีทักษะคติและพฤติกรรมทางการเงินในระดับดี แต่ยังคงได้รับการส่งเสริมความรู้ทางการเงินเชิงลึก โดยเฉพาะด้านดอกเบี้ยทบต้น เงินเฟ้อ ภาษี การลงทุน และการบริหารหนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมทักษะทางการเงินที่เหมาะสมกับลักษณะของสมาชิกแต่ละกลุ่ม

คำสำคัญ: ทักษะทางการเงิน, สหกรณ์ออมทรัพย์, ทักษะคติทางการเงิน, ความรู้ทางการเงิน, พฤติกรรมทางการเงิน

ABSTRACT

This research aimed to analyze the level of financial literacy among members of Udon Thani Rajabhat University Savings Cooperative Limited and to compare their financial literacy levels classified by personal characteristics, experience, and environmental factors. The sample consisted of 302 cooperative members selected through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire covering three dimensions of financial literacy: financial attitude, financial behavior, and financial knowledge. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and independent samples t-test.

The findings revealed that the overall financial literacy of cooperative members was at a high level. When considered by dimension, financial attitude and financial behavior were at high levels, whereas financial knowledge was at a moderate level. The comparison results showed that female cooperative members had significantly higher financial attitude scores than male members at the .05 level. Members with master's and doctoral degrees had significantly higher financial attitude and financial knowledge scores than those with education below the bachelor's level and those with bachelor's degrees at the .01 level. Academic staff members had significantly higher financial attitude and financial knowledge scores than support staff members at the .01 level. In addition, members who had never borrowed from the cooperative had significantly higher financial behavior scores than those who had borrowed from the cooperative at the .01 level. These findings indicate that although cooperative members demonstrated favorable financial attitudes and behaviors, their financial knowledge should be further strengthened, particularly in compound interest, inflation, taxation, investment, and debt management. The results can be applied to the development of targeted financial literacy enhancement activities appropriate for different groups of cooperative members.

Keywords: Financial Literacy, Savings Cooperative, Financial Attitude, Financial Knowledge, Financial Behavior

บทนำ

ในยุคที่ระบบเศรษฐกิจและผลิตภัณฑ์ทางการเงินมีความซับซ้อนมากขึ้น ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) ได้กลายเป็นสมรรถนะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของบุคคลและครัวเรือน ทักษะทางการเงินมิได้หมายถึงความรู้ทางการเงินเพียงด้านเดียว หากครอบคลุมความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมในการบริหารจัดการเงินอย่างเหมาะสม ทั้งการจัดทำงบประมาณส่วนบุคคล การบริหารรายรับ-รายจ่าย การออม การลงทุน การจัดการหนี้ การวางแผนภาษี และการวางแผนเกษียณ เพื่อให้บุคคลสามารถตัดสินใจทางการเงินได้อย่างรอบคอบ มีสุขภาพทางการเงินที่ดี และสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินในระยะยาวได้อย่างมั่นคง (OECD, 2022; Lusardi & Mitchell, 2014)

ความสำคัญของทักษะทางการเงินยิ่งปรากฏชัดในบริบทที่ครัวเรือนไทยเผชิญกับแรงกดดันทางเศรษฐกิจหลายด้าน ทั้งค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น รายได้ที่ไม่แน่นอน ภาระหนี้ครัวเรือน และความเปราะบางด้านสภาพคล่องทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย (2568) ชี้ให้เห็นว่า แม้สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีแนวโน้มปรับลดลงบางช่วง แต่ยังคงจำเป็นต้องติดตามคุณภาพสินเชื่อและความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีรายได้ผันตัวซ้ำและมีภาระหนี้สูง นอกจากนี้ การขาดเงินออมฉุกเฉิน การขาดความเข้าใจด้านดอกเบี้ยและต้นทุนหนี้ รวมถึงการวางแผนเกษียณที่ไม่เพียงพอ ล้วนเป็นปัจจัยที่อาจนำไปสู่ความเปราะบางทางการเงินในระยะยาว ดังนั้น ทักษะทางการเงินจึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยลดความเสี่ยงในการตัดสินใจทางการเงินและส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจของบุคคลและครัวเรือน

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD, 2022) ได้อธิบายว่า ทักษะทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจทางการเงินได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ชีวิต ขณะเดียวกันยังมีความเชื่อมโยงกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในระดับมหภาค สำหรับประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักงานสถิติแห่งชาติได้ติดตามระดับทักษะทางการเงินของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยรายงานผลสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2567 พบว่า คนไทยมีระดับทักษะทางการเงินในภาพรวมดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจครั้งก่อน อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดบางประการ โดยเฉพาะความรู้ด้านการคำนวณดอกเบี้ย ดอกเบี้ยทบต้น และการนำเงินออมไปต่อยอดผ่านการลงทุนที่เหมาะสม ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญต่อการสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาว (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567)

นอกจากนี้ แม้คนไทยจะมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการออมมากขึ้น แต่พฤติกรรมการออมส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในรูปแบบเงินสดหรือบัญชีเงินฝาก ขณะที่การกระจายเงินออมไปสู่การลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินยังมีสัดส่วนไม่มากนัก สะท้อนให้เห็นว่า ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินในทางปฏิบัติยังอาจไม่สอดคล้องกันอย่างสมบูรณ์ กล่าวคือ บุคคลอาจตระหนักถึงความสำคัญของการออมและความเสี่ยงทางการเงิน แต่ยังขาดความมั่นใจหรือขาดทักษะในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับเป้าหมายชีวิตของตนเอง โดยเฉพาะในประเด็นการลงทุน การบริหารหนี้อย่างมีคุณภาพ และการวางแผนการเงินเพื่อรองรับวัยเกษียณ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2568, 2569) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุภาพร เพ็ญหยวก และ อธิพันธ์ วรรณสุริยะ (2569) ที่พบว่า ทักษะทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วยความรู้ทางการเงิน ทักษะคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของประชากร อีกทั้งยังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการลงทุนด้วย ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะทางการเงินมิได้จำกัดอยู่เพียงการส่งเสริมความรู้เรื่องการออมเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับความสามารถในการตัดสินใจทางการเงิน การลงทุน และการบริหารความเสี่ยงในบริบทเศรษฐกิจและเทคโนโลยีทางการเงินที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

การส่งเสริมทักษะทางการเงินจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคคลวัยทำงาน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีรายได้ประจำ มีภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือน มีโอกาสเข้าถึงแหล่งสินเชื่อ และต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการออม การลงทุน และการวางแผนอนาคตอย่างต่อเนื่อง หากบุคคลมีทักษะทางการเงินที่เพียงพอ ย่อมสามารถวางแผนการใช้จ่าย ควบคุมภาระหนี้ สร้างเงินออมฉุกเฉิน และเตรียมความพร้อมด้านการเงินหลังเกษียณได้ดียิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม หากขาดความรู้หรือมีพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสม อาจนำไปสู่ปัญหาหนี้สิน การขาดสภาพคล่อง และความเปราะบางทางการเงินในระยะยาว

ในเชิงทฤษฎี การศึกษาทักษะทางการเงินมักพิจารณาผ่านองค์ประกอบหลัก 3 มิติ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) ทักษะคติทางการเงิน (Financial Attitude) และพฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) โดยความรู้ทางการเงินสะท้อนความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและเครื่องมือทางการเงิน ทักษะคติทางการเงินสะท้อนมุมมองและค่านิยมที่มีต่อการใช้จ่าย การออม และการวางแผนอนาคต ส่วนพฤติกรรมทางการเงินสะท้อนการปฏิบัติจริงในการบริหารจัดการเงินในชีวิตประจำวัน ทั้งสามมิติมีความเชื่อมโยงต่อกันและมีบทบาทต่อความสามารถในการตัดสินใจทางการเงินของบุคคล การศึกษาครั้งนี้จึงใช้กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นฐานในการวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ตลอดจนใช้เป็นกรอบในการเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะทางการเงินตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประสพการณ์ และสภาพแวดล้อมของสมาชิก

แม้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางการเงินในประเทศไทยจะมีอยู่พอสมควร แต่ส่วนใหญ่ยังมุ่งศึกษา กลุ่มประชาชนทั่วไป นักศึกษา หรือกลุ่มอาชีพเฉพาะบางประเภท ขณะที่การศึกษาทักษะทางการเงินของ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถาบันอุดมศึกษายังมีค่อนข้างจำกัด ทั้งที่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบการออม การกักตุน การบริหารเงิน และการวางแผนทางการเงินผ่านกลไกของ สหกรณ์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะบุคลากรในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นกลุ่มที่มีรายได้ประจำ มีระดับการศึกษา ค่อนข้างสูง และมีโอกาสเข้าถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินหลายรูปแบบ การศึกษาทักษะทางการเงินของบุคคลกลุ่มนี้จึงมีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย

สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด เป็นองค์กรทางการเงินที่มีบทบาทในการ ส่งเสริมการออม การให้บริการสินเชื่อ และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่สมาชิกซึ่งเป็นบุคลากรของ มหาวิทยาลัย เมื่อพิจารณาในบริบทปัจจุบัน สหกรณ์ออมทรัพย์มิได้ทำหน้าที่เพียงเป็นแหล่งออมและแหล่ง สินเชื่อของสมาชิกเท่านั้น แต่ยังต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางการเงินที่มีการแข่งขัน สูงขึ้น ทั้งจากธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ผู้ให้บริการสินเชื่อดิจิทัล และผลิตภัณฑ์ทางการเงิน รูปแบบใหม่ที่สมาชิกสามารถเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวทำให้การบริหารจัดการ ทางการเงินของสมาชิกมีความซับซ้อนกว่าเดิม เพราะสมาชิกต้องตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงิน การกักตุน การออม และการลงทุนจากหลายแหล่ง ขณะเดียวกัน สหกรณ์เองก็จำเป็นต้องพัฒนากลไกส่งเสริมทักษะ ทางการเงินของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกสามารถบริหารการเงินส่วนบุคคลได้อย่างเหมาะสม ลดความเสี่ยงจาก ภาระหนี้ และส่งเสริมความมั่นคงทางการเงินของทั้งสมาชิกและองค์กรในระยะยาว ดังนั้นการศึกษาระดับ ทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์จึงช่วยให้เห็นจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาในแต่ละมิติ ได้แก่ ทักษะการคิดทาง การเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ตลอดจนช่วยให้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของ ทักษะทางการเงินตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของสมาชิกได้อย่าง เป็นระบบ

การศึกษานี้จึงมีความสำคัญในการเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้เกี่ยวกับทักษะทางการเงินของ สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ในบริบทสถาบันอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงิน ของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ทั้งในภาพรวมและรายด้าน รวมถึง เปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินจำแนกตามปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ สำหรับการกำหนดแนวทางส่งเสริมความรู้ พฤติกรรม และสุขภาพทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ ตลอดจน เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากิจการหรือมาตรการส่งเสริมทักษะทางการเงินของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ให้มีความมั่นคงและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรธานี จำกัด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุดรธานี จำกัด จำแนกตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา และปัจจัย ด้านประสบการณ์และสภาพแวดล้อม ได้แก่ ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และสถานการณ์กู้ยืมเงินจากสหกรณ์

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) เป็นความสามารถในการเข้าใจและใช้ข้อมูลทางการเงินอย่างเหมาะสม เพื่อการตัดสินใจในชีวิตประจำวันและวางแผนทางการเงินในระยะยาว (OECD, 2022) ได้แก่ การออม การใช้จ่าย การลงทุน การกู้ยืม และการวางแผนอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ (Lusardi and Mitchell, 2014) บุคคลที่มีทักษะทางการเงินดีจะสามารถบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายอย่างสมดุล หลีกเลี่ยงภาวะหนี้สินไม่พึงประสงค์ และสามารถวางแผนเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ดียิ่งขึ้น ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม (OECD, 2022)

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2567) ได้เสนอว่า ทักษะทางการเงินประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่

1.1 ทศนคติทางการเงิน (Financial Attitude) เป็นความเชื่อ เจตคติ หรือมุมมองของบุคคลที่มีต่อเงิน การใช้จ่าย การออม และการวางแผนอนาคต (OECD, 2022) ทศนคติที่ดีทางการเงินมักเชื่อมโยงกับพฤติกรรมการออมและการบริโภคอย่างระมัดระวัง โดย Atkinson and Messy (2012) ระบุว่า ทศนคติที่เน้นการวางแผนการเงิน เช่น ความอดทน การเห็นคุณค่าของการออม และการตั้งเป้าหมายทางการเงิน มีส่วนช่วยให้บุคคลสามารถบริหารจัดการทรัพย์สินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 พฤติกรรมทางการเงิน (Financial Behavior) เป็นการกระทำหรือการปฏิบัติจริงของบุคคลที่สะท้อนถึงการจัดการด้านการเงิน เช่น การวางแผนงบประมาณ การออมเงิน การใช้จ่าย การชำระหนี้ และการตัดสินใจลงทุน (Xiao, 2008) บุคคลที่มีพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมมักจะมีการจดบันทึกรายรับรายจ่าย มีเป้าหมายการเงิน และประเมินความเสี่ยงอย่างรอบคอบก่อนใช้จ่ายหรือกู้ยืม

1.3 ความรู้ทางการเงิน (Financial Knowledge) เป็นความสามารถในการเข้าใจแนวคิดพื้นฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเงิน เช่น อัตราดอกเบี้ย เงินเฟ้อ การออม การกู้ยืม การลงทุน และการจัดทำงบประมาณ (Huston, 2010) โดย Chen and Volpe (1998) พบว่า บุคคลที่มีความรู้ทางการเงินมากกว่าคนทั่วไป มีแนวโน้มตัดสินใจทางการเงินได้ดีและมีพฤติกรรมการใช้เงินอย่างมีเหตุผล

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทักษะทางการเงินที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน ทศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน ถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการประเมินความสามารถด้านการจัดการการเงินส่วนบุคคลอย่างรอบด้าน ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ที่มุ่งศึกษาระดับทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด โดยใช้ทั้งสามมิติดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับทักษะทางการเงิน

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับระดับทักษะทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ ศิริบุษ อินละคร และ สิทธิเดช บำรุงทรัพย์ (2567) รายงานว่า เพศหญิงมีทักษะด้านความรู้ทางการเงินสูงกว่าเพศชาย ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ Atkinson and Messy (2012) ซึ่งทำการสำรวจใน 14 ประเทศทั่วโลก พบว่า เพศชายมีระดับความรู้ทางการเงินสูงกว่าเพศหญิงโดยรวม อย่างไรก็ตาม เพศหญิงมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมมากกว่าเพศชาย สะท้อนให้เห็นว่า “เพศ” เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อมิติของทักษะทางการเงินในลักษณะที่แตกต่างกัน

ในส่วนของการปัจจัยด้านอายุ มีงานวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่าช่วงวัยมีผลต่อพฤติกรรมและระดับทักษะทางการเงิน เช่น งานของ กมลวรรณ ภูชิงชัย, นนทร์ วรพาณิชย์ และ ฐิติมา พุฒิทานนท์ (2567) พบว่า ประชากรในวัยแรงงาน มีพฤติกรรมทางการเงินแตกต่างจากกลุ่มวัยอื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2567) ที่ระบุว่า ในปี 2565 กลุ่มประชากรช่วงเบบี้บูมเมอร์ (Baby Boomer) มีระดับทักษะทางการเงินอยู่ในระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น ๆ

นอกจากนี้ ระดับการศึกษา เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางการเงิน โดยผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี มักมีทักษะในด้านความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรมทางการเงินที่ดีกว่า ดังเช่น งานของ สยานนท์ สหุพันธ์ (2561) และ Gutter, Garrison and Copur (2010) ที่ชี้ให้เห็นว่าระดับการศึกษา มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อทักษะทางการเงินของบุคคล

ในด้านประสบการณ์และสภาพแวดล้อม (Experience and Circumstance) ก็ได้รับความสนใจในการศึกษา เช่นกัน Beal and Delpachitra (2003) พบว่า ตำแหน่งงานและประสบการณ์ทำงานมีผลต่อทักษะทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญ โดยบุคคลในตำแหน่งที่ต้องรับผิดชอบสูง หรือมีประสบการณ์ทำงานยาวนาน มักมีพฤติกรรมและทักษะทางการเงินที่ดีกว่า งานวิจัยของ ชญาภา ธารทัศน์สกุล (2568) และ ศิริลักษณ์ วาสยศ (2562) ยังแสดงให้เห็นว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับทักษะทางการเงิน เนื่องจากภาระค่าใช้จ่ายและการบริหารงบประมาณครัวเรือนที่เปลี่ยนแปลงตามบริบทของครัวเรือน ส่วนงานของ ธนพร ภูพันธ์ และ ปรีชา วิจิตรธรรมรส (2561) ระบุว่า บุคคลที่ไม่เคยมีประวัติกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน มีระดับความรู้และพฤติกรรมทางการเงินสูงกว่ากลุ่มที่มีประวัติกู้ยืม

โดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับทักษะทางการเงินมีความหลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ และระดับการศึกษา รวมถึงปัจจัยด้านประสบการณ์และสภาพแวดล้อม เช่น ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และสถานะการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน โดยปัจจัยเหล่านี้สามารถใช้จำแนกและเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ที่มุ่งเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้ เป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ปี พ.ศ. 2567 จำนวน 420 คน (สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด, 2567) กำหนดขนาดตัวอย่างจากการคำนวณตามสูตรของ Yamane (1967) ณ ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 205 คน อย่างไรก็ตาม เพื่อเพิ่มอำนาจการทดสอบทางสถิติ รองรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินระหว่างกลุ่มย่อย และลดผลกระทบจากแบบสอบถามที่อาจไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเป็น 305 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลากแบบไม่คืนกลับ และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนจำนวน 302 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับ (Response Rate) ร้อยละ 99.02 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมาก (Baruch, 1999)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจากศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประยุกต์จากงานของ ณฐมน เพิ่มสุข (2562) Klapper, Lusardi & Panos (2013) และ Potrich et al. (2015) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และสถานะการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ มีลักษณะการตอบแบบตรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับทักษะทางการเงิน 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านทัศนคติทางการเงิน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อวัดทัศนคติและแนวความคิดทางการเงิน จำนวน 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยข้อคำถามด้านทัศนคติทางการเงิน ผู้วิจัยใช้ข้อคำถามในลักษณะเชิงลบเกี่ยวกับการใช้จ่าย การไม่วางแผน และการไม่ให้ความสำคัญกับการออม ดังนั้นจึงกำหนดการให้คะแนนแบบกลับทิศทาง โดยผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับข้อความเชิงลบจะได้รับคะแนนสูงกว่า เพื่อให้การแปลผลเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ คะแนนสูงสะท้อนถึงทัศนคติทางการเงินที่เหมาะสมมากกว่า ส่วนข้อคำถามด้านพฤติกรรมทางการเงินใช้การให้คะแนนตามทิศทางปกติ โดยคะแนนสูงสะท้อนถึงพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมมากกว่า โดยแบ่งระดับการวัดและเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
ค่อนข้างเห็นด้วย	2
เฉย ๆ	3
ไม่ค่อยเห็นด้วย	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

โดยกำหนดคะแนนเฉลี่ยการประเมินผลแบบสอบถาม ด้านทัศนคติทางการเงิน ใช้เกณฑ์การคิดคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนนทัศนคติทางการเงิน
4.21 - 5.00	ระดับดีมาก
3.41 - 4.20	ระดับดี
2.61 - 3.40	ระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	ระดับน้อย
1.00 - 1.80	ระดับน้อยมาก

2) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ และแบบตรวจสอบรายการ (Check - List) เพื่อวัดระดับพฤติกรรมทางการเงิน โดยลักษณะคำถามจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการบริหารเงิน การใช้จ่ายเงิน การกู้ยืม และการออม จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 32 คะแนน โดยแบ่งระดับการวัดและเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับการวัดและเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามที่เป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
ค่อนข้างเห็นด้วย	4
เฉย ๆ	3
ไม่ค่อยเห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

โดยกำหนดคะแนนเฉลี่ยการประเมินผลแบบสอบถามแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) ด้านพฤติกรรมทางการเงิน ใช้เกณฑ์การคิดคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนนพฤติกรรมทางการเงิน
4.21 - 5.00	ระดับดีมาก
3.41 - 4.20	ระดับดี
2.61 - 3.40	ระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	ระดับน้อย
1.00 - 1.80	ระดับน้อยมาก

ระดับการวัดและเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check - List) ให้เลือกพฤติกรรมทางการเงินที่ตรงกับตนเอง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ลักษณะพฤติกรรม	ค่าน้ำหนักคะแนน
พฤติกรรมที่ส่งผลเชิงบวกทางการเงิน	ให้คะแนนเท่ากับ 1 ถึง 2
พฤติกรรมที่ส่งผลเชิงลบทางการเงิน	ให้คะแนนเท่ากับ 0

3) ด้านความรู้ทางการเงิน ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบคำถามเป็นแบบถูก-ผิด (True - False) จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เนื่องจากต้องการวัดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการประยุกต์ใช้แนวคิดทางการเงินพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ดอกเบี้ย เงินเฟ้อ การออม การกู้ยืม การลงทุน และภาษี ซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีคำตอบถูกต้องตามหลักการทางการเงินอย่างชัดเจน จึงเหมาะสมกับการให้คะแนนแบบ 0-1 โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนด้านความรู้ทางการเงิน ดังนี้

คำตอบ	ค่าน้ำหนักคะแนน
ตอบถูก	1
ตอบผิด	0
ไม่ทราบ	0

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์

0.50 แสดงว่าข้อคำถามมีความเหมาะสมในเชิงเนื้อหา (ประสพชัย พสุนนท์, 2558) หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยแบบสอบถามด้านทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ส่วนแบบทดสอบด้านความรู้ทางการเงิน ซึ่งมีลักษณะการให้คะแนนแบบถูก-ผิด วิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบ KR-20 ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นพบว่า แบบสอบถามด้านทัศนคติทางการเงินมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.781 ด้านพฤติกรรมทางการเงินมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.734 และด้านความรู้ทางการเงินมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.702 ขณะที่ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.726 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.70 แสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (Cortina, 1993)

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

องค์ประกอบของแบบสอบถาม	จำนวนข้อ	วิธีวิเคราะห์ความเชื่อมั่น	ค่าความเชื่อมั่น
ทัศนคติทางการเงิน	6	Cronbach's Alpha	0.781
พฤติกรรมทางการเงิน	10	Cronbach's Alpha	0.734
ความรู้ทางการเงิน	10	KR-20	0.702
แบบสอบถามทั้งฉบับ	26	Cronbach's Alpha	0.726

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เลขที่รับรอง อว 0622.7/113 ลงวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2567 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2567 ด้วยแบบสอบถามแบบกระดาษ โดยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสุ่มรายชื่อจากสมาชิกสหกรณ์ และให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ลักษณะของแบบสอบถาม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และสิทธิของผู้ให้ข้อมูลแก่กลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจน โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีสิทธิในการตัดสินใจเข้าร่วมหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย และสามารถยุติการตอบแบบสอบถามได้ทุกเมื่อโดยไม่เกิดผลกระทบใด ๆ ต่อสิทธิหรือสถานะของผู้ให้ข้อมูลในฐานะสมาชิกสหกรณ์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการคุ้มครองความเป็นส่วนตัวและรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล โดยแบบสอบถามไม่ระบุชื่อ นามสกุล หรือข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถามได้ ข้อมูลที่ได้รับถูกนำไปใช้เพื่อการวิเคราะห์ในภาพรวมเท่านั้น และนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะสรุปรวมทางสถิติ เพื่อป้องกันการเชื่อมโยงข้อมูลกลับไปยังบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรักษาข้อมูลอย่างปลอดภัยและจำกัดการเข้าถึงเฉพาะคณะผู้วิจัยเท่านั้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นจึงลงรหัสข้อมูลและประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และระดับทักษะ

ทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบทีแบบอิสระ (Independent Samples t-test) สำหรับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม การแปลความหมายระดับทักษะทางการเงิน ผู้วิจัยพิจารณาคะแนนทักษะทางการเงินในภาพรวม และรายด้าน ได้แก่ ทักษะคติทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายระดับคะแนนเทียบกับผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2565 ของธนาคารแห่งประเทศไทย (2567) ซึ่งอ้างอิงแนวทางการกำหนดเกณฑ์คะแนนของ OECD (2022) ประกอบด้วยระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ดังนี้

ด้านทัศนคติทางการเงิน จำนวน 6 ข้อ คะแนนเต็ม 30 คะแนน แปลผลระดับทักษะทางการเงิน ดังนี้

คะแนน	ระดับคะแนนทัศนคติทางการเงิน
≥ 19.00	ระดับสูง
$12.00 - 18.99$	ระดับปานกลาง
≤ 11.99	ระดับต่ำ

ด้านพฤติกรรมทางการเงิน จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 32 คะแนน แปลผลระดับพฤติกรรมทางการเงิน ดังนี้

คะแนน	ระดับคะแนนพฤติกรรมทางการเงิน
≥ 21.00	ระดับสูง
$8.00 - 20.99$	ระดับปานกลาง
≤ 7.99	ระดับต่ำ

ด้านความรู้ทางการเงิน จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน แปลผลระดับความรู้ทางการเงิน ดังนี้

คะแนน	ระดับคะแนนความรู้ทางการเงิน
≥ 7.00	ระดับสูง
$4.00 - 6.99$	ระดับปานกลาง
≤ 3.99	ระดับต่ำ

ทักษะทางการเงินภาพรวม ซึ่งประกอบด้วย คะแนนด้านทัศนคติทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน และด้านความรู้ทางการเงิน คะแนนเต็ม 72 คะแนน แปลผลระดับทักษะทางการเงิน ดังนี้

คะแนน	ระดับคะแนนทักษะทางการเงิน
≥ 49.00	ระดับสูง
$20.00 - 48.99$	ระดับปานกลาง
≤ 19.99	ระดับต่ำ

สำหรับการเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินจำแนกตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประสพการณ์ และสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยใช้การทดสอบทีแบบอิสระ เนื่องจากตัวแปรจำแนกกลุ่มทุกตัวในการศึกษาครั้งนี้ถูกกำหนดและจัดกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะการกระจายของข้อมูล ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวัตถุประสงค์ของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ได้แก่ เพศ จำแนกเป็นเพศชายและเพศหญิง อายุ จำแนกเป็นไม่เกิน 40 ปี และ 41–60 ปี ระดับการศึกษา จำแนกเป็นต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี

กับปริญญาโทและปริญญาเอก ตำแหน่งงาน จำแนกเป็นสายวิชาการและสายสนับสนุน ประสบการณ์ทำงาน จำแนกเป็นไม่เกิน 10 ปี และมากกว่า 10 ปี จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำแนกเป็น 1–3 คน และตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป และสถานะการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ จำแนกเป็นไม่เคยกู้และเคยกู้

ก่อนการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยพิจารณาความเหมาะสมของข้อมูลสำหรับการใช้สถิติ t-test โดยตัวแปรตามเป็นคะแนนทักษะทางการเงินซึ่งอยู่ในระดับอันดับภาค และตัวแปรจำแนกกลุ่มมี 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน การวิเคราะห์จึงสอดคล้องกับเงื่อนไขของการทดสอบที่แบบอิสระ ทั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ .01 เพื่อใช้ในการพิจารณาความแตกต่างของระดับทักษะทางการเงินระหว่างกลุ่มตัวอย่างแต่ละประเภท

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 59.60 ขณะที่เพศหญิงมีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 40.40 เมื่อพิจารณาด้านอายุ พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 41–60 ปี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 69.21 ด้านระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 69.86 ด้านตำแหน่งงาน พบว่าส่วนใหญ่เป็นบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 59.27 ด้านประสบการณ์ทำงาน พบว่าส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 66.56 ด้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 52.98 และด้านการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ พบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 60.60 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2

จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่อยู่ในวัยทำงานช่วงกลางถึงช่วงปลาย มีระดับการศึกษาค่อนข้างสูง มีประสบการณ์ทำงานยาวนาน และมีความเกี่ยวข้องกับระบบสหกรณ์ ในฐานะสมาชิกที่มีรายได้ประจำ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเช่นนี้มีนัยสำคัญต่อการศึกษาทักษะทางการเงิน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีโอกาสเผชิญการตัดสินใจทางการเงินหลายด้าน ทั้งการออม การบริหารค่าใช้จ่ายครัวเรือน การกู้ยืม และการวางแผนทางการเงินระยะยาว

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	180	59.60
หญิง	122	40.40
อายุ		
ไม่เกิน 40 ปี	93	30.79
41 – 60 ปี	209	69.21
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่า ป.ตรี และ ป.ตรี	91	30.14
ป.โท และ ป.เอก	211	69.86

ลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งงาน		
สายวิชาการ	179	59.27
สายสนับสนุน	123	40.73
ประสบการณ์ทำงาน		
ไม่เกิน 10 ปี	101	33.44
มากกว่า 10 ปี	201	66.56
จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1 – 3 คน	142	47.02
ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป	160	52.98
การกู้ยืมเงินสหกรณ์		
ไม่เคยกู้	183	60.60
เคยกู้	119	39.40
รวม	302	100.00

ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงิน พบว่า ในภาพรวมสมาชิกสหกรณ์มีทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสมาชิกสหกรณ์มีทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับดีเกือบทุกข้อ โดยข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ข้อที่ 3 “หากท่านมีเงิน จะต้องใช้ให้เต็มที่ ไม่ต้องคิดเผื่อวันข้างหน้า” ซึ่งอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 3

ผลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า สมาชิกสหกรณ์มีแนวโน้มไม่เห็นด้วยกับทัศนคติทางการเงินเชิงลบเกี่ยวกับการใช้จ่ายโดยไม่คำนึงถึงอนาคต จึงสะท้อนถึงการมีมุมมองทางการเงินที่ค่อนข้างระมัดระวังและให้ความสำคัญกับการวางแผนล่วงหน้า อย่างไรก็ตาม ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ได้แก่ ข้อที่เกี่ยวกับการมองว่าการบริหารเงินเป็นเรื่องยากและข้อที่เกี่ยวกับการออมหลังใช้จ่าย แสดงให้เห็นว่าสมาชิกบางส่วนยังอาจมีข้อจำกัดด้านความเชื่อมั่นในการจัดการการเงินส่วนบุคคล และยังมีมุมมองต่อการออมที่ไม่เป็นระบบมากนัก

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางการเงิน ด้านทัศนคติทางการเงิน

ทัศนคติทางการเงิน	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1. ท่านต้องการใช้ชีวิตเพื่อวันนี้เท่านั้น ไม่ต้องวางแผนเพื่อวันข้างหน้าก็ได้	4.17	1.25	ดี
2. ท่านรู้สึกมีความสุขจากการใช้เงินตอนนี้ และไม่จำเป็นต้องเก็บออมเผื่อไว้สำหรับวันข้างหน้า	4.12	1.20	ดี
3. หากท่านมีเงิน จะต้องใช้ให้เต็มที่ ไม่ต้องคิดเผื่อวันข้างหน้า	4.27	1.09	ดีมาก
4. ท่านมักคิดเสมอว่าหน้าที่ของเงิน มีไว้เพื่อใช้จ่ายเท่านั้น	3.96	1.20	ดี
5. ท่านคิดว่าการบริหารเงินเป็นเรื่องที่ยากและซับซ้อน ดังนั้นคนที่ไม่ได้เรียนหรือเชี่ยวชาญด้านการเงิน ไม่สามารถทำได้	3.68	1.20	ดี
6. ท่านคิดว่าหลักการออมคือใช้จ่ายไปก่อน แล้วจึงนำส่วนที่เหลือจากใช้จ่ายไปเป็นเงินออม	3.74	1.22	ดี
ภาพรวม	3.99	1.02	ดี

ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน จากข้อคำถามแบบมาตรวัดของลิเคิร์ท พบว่า ในภาพรวมสมาชิกสหกรณ์มีพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การชำระหนี้สินต่าง ๆ ตรงเวลาเพื่อหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือ การตรวจสอบรายละเอียดใบแจ้งหนี้สินเพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับดีมาก แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนว่า สมาชิกสหกรณ์มีพฤติกรรมทางการเงินที่เน้นความรับผิดชอบต่อภาระผูกพันทางการเงิน โดยเฉพาะการชำระหนี้ตรงเวลาและการตรวจสอบข้อมูลหนี้สิน ซึ่งเป็นพฤติกรรมสำคัญต่อการรักษาวินัยทางการเงิน อย่างไรก็ตาม คะแนนด้านการจัดบันทึกและควบคุมค่าใช้จ่ายส่วนตัว รวมถึงการมีเงินสำรองฉุกเฉิน แม้อยู่ในระดับดี แต่ต่ำกว่าพฤติกรรมการชำระหนี้ แสดงให้เห็นว่าสมาชิกอาจให้ความสำคัญกับการจัดการภาระหนี้ในปัจจุบันมากกว่าการวางแผนทางการเงินเชิงรุก เช่น การติดตามรายรับ-รายจ่ายอย่างเป็นระบบและการสร้างหลักประกันทางการเงินสำหรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทักษะทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน จากข้อคำถามแบบจากข้อคำถามแบบมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale)

พฤติกรรมทางการเงิน	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1. ท่านชำระหนี้สินต่าง ๆ ตรงเวลาเสมอเพื่อหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม เช่น ค่าปรับ ค่าธรรมเนียม เป็นต้น	4.67	0.64	ดีมาก
2. ท่านได้จัดบันทึกและควบคุมค่าใช้จ่ายส่วนตัวของตัวท่านเอง เช่น ตารางค่าใช้จ่ายและรายได้ เป็นต้น	3.72	1.09	ดี
3. ท่านตรวจสอบรายละเอียดใบแจ้งหนี้สิน เพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น	4.37	0.79	ดีมาก
4. ท่านมีเงินสำรองอย่างน้อย 3 เท่าของรายได้ต่อเดือน ซึ่งสามารถใช้ได้ในช่วงเวลาที่เกิดเหตุฉุกเฉิน เช่น ยามเจ็บไข้ได้ป่วย หรือยามเกิดอุบัติเหตุ เป็นต้น	3.79	1.17	ดี
5. ท่านเลือกซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ โดยยึดหลักความจำเป็น	4.15	0.93	ดี
ภาพรวม	4.14	0.65	ดี

ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน จากข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีลักษณะแผนทางการเงินแบบรายจ่ายพอ ๆ กับรายรับ จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 38.74 เคยประสบปัญหาทางการเงินในรอบปีที่ผ่านมา จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 59.93 และเมื่อเผชิญปัญหาทางการเงิน ส่วนใหญ่แก้ไขปัญหาด้วยการสร้างหนี้เพิ่ม จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 77.48 ด้านการออม พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีการเก็บออมมากกว่า 1 วิธี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 48.68 แต่ยังมีการจัดสรรรายได้เพื่อการออมแบบไม่แน่นอน จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 57.95 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 5

ผลในส่วนนี้มีนัยสำคัญต่อการตีความทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ เนื่องจากแม้ผลจากมาตรวัดลิเคิร์ตจะแสดงว่าสมาชิกมีพฤติกรรมทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับดี แต่ข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการชี้ให้เห็นความเปราะบางทางการเงินบางประการ โดยเฉพาะการที่สมาชิกจำนวนมากเคยประสบปัญหาทางการเงิน และใช้วิธีสร้างหนี้เพิ่มเพื่อแก้ไขปัญหา สะท้อนว่า พฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมบางด้านยังไม่เพียงพอต่อการสร้างเสถียรภาพทางการเงินในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ การจัดสรรเงินออมที่ยังไม่แน่นอนยังแสดงถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการวางแผนออมอย่างเป็นระบบและการบริหารสภาพคล่องส่วนบุคคลให้ชัดเจนมากขึ้น

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละทักษะทางการเงิน ด้านพฤติกรรมทางการเงิน จากข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check - List)

พฤติกรรมทางการเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะแผนทางการเงิน		
รายจ่ายมากกว่ารายรับ	85	28.15
รายจ่ายน้อยกว่ารายรับ	100	33.11
รายจ่ายพอๆ กับรายรับ	117	38.74
การประสบปัญหาทางการเงินในรอบปีที่ผ่านมา		
เคย	181	59.93
ไม่เคย	121	40.07
วิธีการแก้ปัญหาทางการเงิน		
ไม่สร้างหนี้เพิ่ม	68	22.52
สร้างหนี้เพิ่ม	234	77.48
การเก็บออมเงิน		
ไม่มีการเก็บออม	38	12.58
มีการเก็บออม 1 วิธี	117	38.74
มีการเก็บออมมากกว่า 1 วิธี	147	48.68
การจัดสรรรายได้เพื่อการออม		
แบ่งส่วนของเงินที่ต้องการเก็บออมไว้ก่อน จึงค่อยนำไปใช้จ่าย	127	42.05
จัดสรรรายได้เพื่อการออมแบบไม่แน่นอน	175	57.95
ภาพรวม	302	100.00

ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงิน พบว่า ข้อที่สมาชิกสหกรณ์ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 5 “การลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง มักมีความเสี่ยงที่สูงด้วยเช่นกัน” มีผู้ตอบถูกจำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 93.38 ข้อที่ 6 “อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น หมายถึงต้นทุนค่าครองชีพที่สูงขึ้นเช่นเดียวกัน” มีผู้ตอบถูกจำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 89.74 และข้อที่ 7 “เราสามารถกระจายความเสี่ยงจากการลงทุน โดยเลือกวิธีการลงทุนในรูปแบบที่หลากหลาย” มีผู้ตอบถูกจำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 86.09 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 6

เมื่อพิจารณาในเชิงวิเคราะห์ พบว่าสมาชิกสหกรณ์มีความเข้าใจในหลักการพื้นฐานด้านความเสี่ยง ผลตอบแทน เงินเฟ้อ และการกระจายความเสี่ยงค่อนข้างดี อย่างไรก็ตาม ข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณ ดอกเบี้ยทบต้น อำนาจซื้อจากเงินเฟ้อ ผลผลิตทางการเงิน ภาษี และบัญชีเงินฝากประจำ มีสัดส่วนผู้ตอบถูก ต่ำกว่าประเด็นความรู้ทั่วไปอย่างชัดเจน ผลลัพธ์นี้สะท้อนว่า ความรู้ทางการเงินของสมาชิกมีลักษณะเป็น ความรู้เชิงหลักการทั่วไปมากกว่าความรู้เชิงคำนวณและความรู้เชิงผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ ที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละ การตอบคำถามทักษะทางการเงิน ด้านความรู้ทางการเงิน

ข้อคำถาม	ตอบถูก		ตอบผิด / ไม่ทราบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. สมมติว่าคุณฝากเงิน 100,000 บาท ในบัญชีธนาคารเป็นเวลา 5 ปี ที่อัตราดอกเบี้ย 10% ดอกเบี้ยจะได้รับเมื่อสิ้นปีของทุกปี และจะเพิ่มเข้าไปในเงินต้น คุณจะมีเงินในบัญชีของคุณเท่าไรใน 5 ปีถ้าคุณไม่ถอนเงินต้นหรือดอกเบี้ย	113	37.42	189	62.58
2. สมมติว่าท่านกู้ยืมเงินจากธนาคาร จำนวน 10,000 บาท หากต้องชำระหนี้คืนในหนึ่งปี โดยแบ่งชำระเป็นรายเดือนเท่ากัน ซึ่งธนาคารคิดค่าใช้จ่ายที่เป็นดอกเบี้ยเงินกู้ จำนวน 600 บาท อยากทราบว่าธนาคารคิดอัตราดอกเบี้ยรายปีจากการกู้ยืมของท่านกี่เปอร์เซ็นต์	180	59.60	122	40.40
3. สมมติว่าในอนาคตปี 2568 รายได้ของท่านเป็นสองเท่าของตอนนี้ และราคาสินค้าทั่วไปก็เพิ่มขึ้นสองเท่า ท่านคิดว่าในปี 2568 ท่านจะสามารถซื้อสินค้าและบริการได้ในจำนวนที่มากขึ้น น้อยลง หรือเท่าเดิม เมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบัน	121	40.07	181	59.93
4. สมมติว่าท่านเห็นทีวีรุ่นเดียวกันวางขายในร้านค้าสองแห่ง กำหนดราคาขายปลีกคือ 10,000 บาท ร้านค้าหนึ่งเสนอส่วนลด จำนวน 1,500 บาท ในขณะที่อีกร้านเสนอส่วนลด 10% ท่านคิดว่าโปรโมชั่นแบบใดดีกว่ากันระหว่าง ส่วนลด 1,500 บาท หรือ ส่วนลด 10%	220	72.85	82	27.15
5. การลงทุนที่ให้ผลตอบแทนสูง มักมีความเสี่ยงที่สูงด้วยเช่นกัน	282	93.38	20	6.62
6. อัตราเงินเฟ้อสูงขึ้น หมายถึงต้นทุนค่าครองชีพที่สูงขึ้น เช่นเดียวกัน	271	89.74	31	10.26
7. เราสามารถกระจายความเสี่ยงจากการลงทุน โดยเลือกวิธีการลงทุนในรูปแบบที่หลากหลาย	260	86.09	42	13.91
8. การลงทุนในกองทุนรวม มีความเสี่ยงน้อยกว่าการลงทุนใน พันธบัตรรัฐบาล	104	34.44	198	65.56
9. ผู้ที่มีเงินได้สุทธิ 150,001 – 300,000 บาทต่อปี ต้องเสียภาษี เงินได้บุคคลธรรมดา ในอัตราร้อยละ 5	136	45.03	166	54.97
10. การเปิดบัญชีเงินฝากประจำ สามารถทำบัตร ATM ได้ เช่นเดียวกับการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์	155	51.32	147	48.68

ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะทางการเงินในภาพรวม พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีทักษะทางการเงินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 75.83 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีทักษะด้านทัศนคติทางการเงินอยู่ในระดับสูง จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 86.10 และมีทักษะด้านพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 82.78 ขณะที่ด้านความรู้ทางการเงิน มีสมาชิกที่อยู่ในระดับสูง จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 46.36 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 7

ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า สมาชิกสหกรณ์มีจุดแข็งด้านทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินมากกว่าด้านความรู้ทางการเงิน โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาว่าด้านความรู้ทางการเงินมีสมาชิกที่อยู่ในระดับปานกลางและต่ำรวมกันมากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง ผลลัพธ์นี้จึงสะท้อนความไม่สมดุลระหว่างองค์ประกอบของทักษะทางการเงิน กล่าวคือ สมาชิกอาจมีเจตคติที่ดีและมีพฤติกรรมทางการเงินบางด้านที่เหมาะสม แต่ยังขาดความรู้เชิงลึกที่จำเป็นต่อการตัดสินใจทางการเงินที่ซับซ้อนมากขึ้น

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของระดับคะแนนทักษะทางการเงิน

ระดับคะแนนทักษะทางการเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ด้านทัศนคติทางการเงิน		
ระดับสูง (19.00 – 30.00 คะแนน)	260	86.10
ระดับปานกลาง (12.00 – 18.99 คะแนน)	21	6.95
ระดับต่ำ (0.00 – 11.99 คะแนน)	21	6.95
ด้านพฤติกรรมทางการเงิน		
ระดับสูง (ตั้งแต่ 21.00 – 32.00 คะแนน)	250	82.78
ระดับปานกลาง (8.00 – 20.99 คะแนน)	52	17.22
ระดับต่ำ (0.00 – 7.99 คะแนน)	-	-
ด้านความรู้ทางการเงิน		
ระดับสูง (7.00 – 10.00 คะแนน)	140	46.36
ระดับปานกลาง (4.00 – 6.99 คะแนน)	118	39.07
ระดับต่ำ (0.00 – 3.99 คะแนน)	44	14.57
ทักษะทางการเงินในภาพรวม		
ระดับสูง (49.00 – 72.00 คะแนน)	229	75.83
ระดับปานกลาง (20.00 – 48.99 คะแนน)	73	24.17
ระดับต่ำ (0.00 – 19.99 คะแนน)	-	-

เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ทักษะทางการเงินในรูปของคะแนนเฉลี่ยและร้อยละเมื่อเทียบกับคะแนนเต็ม พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีทักษะทางการเงินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 54.74 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 76.03 ของคะแนนเต็ม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.94 คะแนน และ 24.70 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 79.80 และ 77.19 ของคะแนนเต็ม ตามลำดับ ขณะที่ความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.10 คะแนน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.00 ของคะแนนเต็ม แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 8

ผลการวิเคราะห์จากคะแนนเฉลี่ยยืนยันให้เห็นแนวโน้มเดียวกับการจำแนกระดับคะแนน กล่าวคือ ทักษะทางการเงินโดยรวมของสมาชิกสหกรณ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่เมื่อแยกองค์ประกอบจะพบว่าด้านความรู้ทางการเงินเป็นมิติที่ต่ำกว่าด้านอื่นอย่างชัดเจน ประเด็นนี้มีความสำคัญในเชิงปฏิบัติ เนื่องจากความรู้ทางการเงินเป็นฐานสำคัญของการตัดสินใจในเรื่องที่ซับซ้อน เช่น การประเมินต้นทุนหนี้ การเปรียบเทียบผลตอบแทน การวางแผนภาษี และการลงทุน ดังนั้น การยกระดับทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความรู้ทางการเงินเชิงลึกควบคู่กับการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม

ตารางที่ 8 แสดงค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และร้อยละของระดับคะแนนทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน	ระดับคะแนน					
	คะแนนเต็ม	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละต่อคะแนนเต็ม	แปลผล
ทักษะทางการเงินภาพรวม	72	28.00	70.00	54.74	76.03	สูง
- ทักษะคติทางการเงิน	30	6.00	30.00	23.94	79.80	สูง
- พฤติกรรมทางการเงิน	32	11.00	32.00	24.70	77.19	สูง
- ความรู้ทางการเงิน	10	0.00	10.00	6.10	61.00	ปานกลาง

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม พบว่า สมาชิกสหกรณ์เพศหญิงมีทักษะด้านทัศนคติทางการเงินสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมีทักษะด้านทัศนคติทางการเงินและความรู้ทางการเงินสูงกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมาชิกสายวิชาการมีทักษะด้านทัศนคติทางการเงินและความรู้ทางการเงินสูงกว่าสมาชิกสายสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมาชิกที่ไม่เคยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์มีทักษะด้านพฤติกรรมทางการเงินสูงกว่าสมาชิกที่เคยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 9

ผลการเปรียบเทียบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านระดับการศึกษาและตำแหน่งงานมีความเกี่ยวข้องอย่างเด่นชัดกับทักษะทางการเงินในมิติด้านทัศนคติและความรู้ โดยสมาชิกที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าและเป็นผู้ประกอบการสายวิชาการมีแนวโน้มมีความเข้าใจและมุมมองทางการเงินที่ดีกว่า ซึ่งอาจสัมพันธ์กับโอกาสในการเข้าถึงข้อมูล การคิดวิเคราะห์ และประสบการณ์ทางวิชาการ ในขณะที่สถานะการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางการเงิน โดยสมาชิกที่ไม่เคยกู้ยืมเงินมีคะแนนพฤติกรรมทางการเงินสูงกว่า แสดงให้เห็นว่าการไม่มีภาระหนี้จากสหกรณ์อาจสะท้อนถึงวินัยทางการเงิน การบริหารรายจ่าย หรือความสามารถในการจัดการสภาพคล่องที่ดีกว่า อย่างไรก็ตาม ตัวแปรอายุ ประสบการณ์ทำงาน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกมิติของทักษะทางการเงิน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าระยะเวลาการทำงานหรือช่วงวัยเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลมีทักษะทางการเงินสูงขึ้น หากไม่ได้รับการพัฒนาความรู้และประสบการณ์ทางการเงินอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม

คุณลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม	คะแนนเฉลี่ยระดับทักษะทางการเงิน		
	ทัศนคติทางการเงิน	พฤติกรรมทางการเงิน	ความรู้ทางการเงิน
เพศ			
หญิง	24.56	24.84	6.19
ชาย	23.02	24.48	5.97
t-test	2.061*	0.726	0.862
อายุ			
ไม่เกิน 40 ปี	24.35	24.20	5.94
41 – 60 ปี	23.76	24.92	6.17
t-test	0.873	1.355	0.867
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่า ป.ตรี และ ป.ตรี	22.03	24.09	5.23
ป.โท และ ป.เอก	24.76	24.96	6.47
t-test	3.330**	1.650	5.176**
ตำแหน่งงาน			
สายวิชาการ	24.80	24.88	6.47
สายสนับสนุน	22.69	24.44	5.56
t-test	2.852**	0.883	3.610**
ประสบการณ์ทำงาน			
ไม่เกิน 10 ปี	23.64	24.18	6.12
มากกว่า 10 ปี	24.09	24.96	6.09
t-test	0.598	1.517	0.109
จำนวนสมาชิกในครอบครัว			
1 – 3 คน	23.51	24.80	6.05
ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป	24.32	24.61	6.14
t-test	1.144	0.375	0.373
การกู้ยืมเงินสหกรณ์			
ไม่ได้กู้	24.01	25.34	6.22
กู้	23.84	23.71	5.90
t-test	0.229	3.339**	1.228

** $p < .01$ * $p < .05$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีระดับทักษะทางการเงินในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านทัศนคติทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินที่อยู่ในระดับสูง ขณะที่ด้านความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สมาชิกสหกรณ์มีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการออม การใช้จ่ายอย่างระมัดระวัง การชำระหนี้ตรงเวลา และการบริหารรายได้-รายจ่ายในชีวิตประจำวันได้ค่อนข้างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม ระดับความรู้ทางการเงินที่ยังอยู่ในระดับปานกลางแสดงให้เห็นว่า สมาชิกยังมีข้อจำกัดด้านความรู้เชิงลึกบางประการ เช่น การคำนวณดอกเบี้ยทบต้น ความเข้าใจเกี่ยวกับอัตราเงินเฟ้อ การวางแผนภาษี ผลกระทบทางการเงิน และการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน

เมื่อพิจารณาตามกรอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเงิน ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์ไม่ได้อยู่ในระดับเดียวกันทั้งหมด กล่าวคือ สมาชิกมีทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินอยู่ในระดับสูง แต่มีความรู้ทางการเงินอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสมบางส่วนอาจไม่ได้เกิดจากความรู้ทางการเงินเชิงลึกโดยตรงเพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากประสบการณ์การทำงาน การมีรายได้ประจำ การเรียนรู้จากบริบทของสหกรณ์ และกลไกทางการเงินของสหกรณ์ เช่น การออมผ่านระบบสหกรณ์ การกู้ยืมภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด และการชำระหนี้ผ่านระบบเงินเดือน กลไกเหล่านี้อาจช่วยสร้างวินัยทางการเงินในทางปฏิบัติ แม้สมาชิกบางส่วนยังขาดความรู้เชิงเทคนิคเกี่ยวกับการเงิน การลงทุน หรือการวางแผนทางการเงินระยะยาว

ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ OECD (2022) ที่ระบุว่า ทักษะทางการเงินประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยองค์ประกอบทั้งสามมีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการตัดสินใจทางการเงินของบุคคล ขณะเดียวกัน ผลการวิจัยยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (2567) ที่พบว่า คนไทยมีทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินในระดับที่ค่อนข้างดี แต่ยังมีข้อจำกัดด้านความรู้ทางการเงินบางประการ โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณทางการเงินและการนำเงินออมไปต่อยอดอย่างเหมาะสม ดังนั้น การส่งเสริมทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์จึงไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะการกระตุ้นพฤติกรรมการออมเท่านั้น แต่ควรเสริมความรู้เชิงวิเคราะห์ที่ช่วยให้สมาชิกสามารถประเมินต้นทุนหนี้ เปรียบเทียบทางเลือกทางการเงิน วางแผนภาษี และตัดสินใจลงทุนได้อย่างมีเหตุผลมากขึ้น

เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบระดับทักษะทางการเงินจำแนกตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม พบว่า เพศมีความแตกต่างในด้านทัศนคติทางการเงิน โดยสมาชิกเพศหญิงมีทัศนคติทางการเงินสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่า เพศหญิงอาจมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับการวางแผนค่าใช้จ่าย ความระมัดระวังในการใช้เงิน และการคำนึงถึงความเสี่ยงของครัวเรือนมากกว่าเพศชายในบางบริบท โดยเฉพาะในกลุ่มวัยทำงานที่มีภาระทางครอบครัวและต้องบริหารรายจ่ายอย่างต่อเนื่อง ข้อค้นพบนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับ Atkinson and Messy (2012) ที่พบว่า เพศหญิงมักแสดงทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม แม้ในบางกรณีระดับความรู้ทางการเงินอาจไม่สูงกว่าเพศชายก็ตาม อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างดังกล่าวควรตีความด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากทัศนคติทางการเงินอาจได้รับอิทธิพลจากบทบาททางครอบครัว ประสบการณ์ทางเศรษฐกิจ และความรับผิดชอบด้านค่าใช้จ่ายมากกว่าปัจจัยด้านเพศเพียงอย่างเดียว

ด้านระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมีทัศนคติทางการเงินและความรู้ทางการเงินสูงกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ระดับการศึกษามีบทบาทต่อความสามารถในการเข้าถึงวิเคราะห์ และทำความเข้าใจข้อมูลทางการเงิน โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าอาจมีความคุ้นเคยกับการแสวงหาข้อมูล การคิดวิเคราะห์ และการประเมินทางเลือกมากกว่า ส่งผลให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางการเงินและการวางแผนทางการเงินในระดับที่ดีกว่า ข้อค้นพบนี้สนับสนุนผลการศึกษาของ Gutter, Garrison and Copur (2010) และสยานนท์ สหุณันต์ (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่าระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและทักษะทางการเงินของบุคคล

ด้านตำแหน่งงาน พบว่า สมาชิกสายวิชาการมีทัศนคติทางการเงินและความรู้ทางการเงินสูงกว่าสมาชิกสายสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลดังกล่าวอาจอธิบายได้จากลักษณะงานของบุคลากรสายวิชาการที่มักเกี่ยวข้องกับการค้นคว้า การวิเคราะห์ข้อมูล และการติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจส่งเสริมความสามารถในการทำความเข้าใจข้อมูลทางการเงินได้ดีกว่า อีกทั้งบุคลากรสายวิชาการบางส่วนอาจมีโอกาเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางวิชาการ แหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมพัฒนาตนเองมากกว่า จึงส่งผลต่อระดับความรู้และทัศนคติทางการเงินในเชิงบวก ผลนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับ Beal and Delpachitra (2003) ที่ชี้ให้เห็นว่าตำแหน่งงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงข้อมูลสามารถสะท้อนความแตกต่างด้านทักษะทางการเงินได้

ด้านสถานะการกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ พบว่า สมาชิกที่ไม่เคยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์มีพฤติกรรมทางการเงินสูงกว่าสมาชิกที่เคยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลดังกล่าวอาจสะท้อนว่าการไม่มีภาระหนี้จากสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการควบคุมค่าใช้จ่าย การบริหารสภาพคล่อง และการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลที่ดีกว่า ในทางกลับกัน สมาชิกที่เคยกู้ยืมเงินจากสหกรณ์อาจมีภาระทางการเงินหรือความจำเป็นด้านรายจ่ายที่สูงกว่า จึงมีข้อจำกัดในการจัดสรรรายได้เพื่อการออมและการบริหารเงินในระยะยาว อย่างไรก็ตาม การกู้ยืมเงินไม่ควรถูกตีความว่าเป็นพฤติกรรมทางการเงินที่ไม่เหมาะสมเสมอไป เนื่องจากการกู้ยืมอาจเกิดจากความจำเป็น การลงทุนในสินทรัพย์ หรือการแก้ไขปัญหาสภาพคล่องเฉพาะหน้า ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่คุณภาพของการบริหารหนี้ ความสามารถในการชำระคืน และการวางแผนทางการเงินหลังการกู้ยืม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ธนพร ภูพันธ์ และปรีชา วิจิตรธรรมรส (2561) ที่ชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์เกี่ยวกับหนี้มีความสัมพันธ์กับความรู้และพฤติกรรมทางการเงินของบุคคล

สำหรับอายุ ประสบการณ์ทำงาน และจำนวนสมาชิกในครอบครัว ผลการวิจัยไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับทักษะทางการเงินทุกมิติ ผลดังกล่าวสะท้อนว่า ระยะเวลาการทำงาน ช่วงวัยหรือจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพียงอย่างเดียวอาจไม่ใช่ปัจจัยที่เพียงพอในการอธิบายความแตกต่างของทักษะทางการเงินในบริบทของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะค่อนข้างใกล้เคียงกันในด้านบริบทการทำงาน การมีรายได้ประจำ และการเข้าถึงระบบสหกรณ์ ส่งผลให้ความแตกต่างด้านอายุหรือประสบการณ์ทำงานไม่แสดงผลอย่างเด่นชัด ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะทางการเงินไม่ควรตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่าหรือมีประสบการณ์ทำงานยาวนานกว่าจะมีทักษะทางการเงินสูงกว่าเสมอไป แต่ควรพิจารณาจากความรู้เชิงลึก พฤติกรรมการบริหารเงิน และบริบทการใช้บริการทางการเงินของสมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมด้วย

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด มีพื้นฐานด้านทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินในระดับที่ค่อนข้างดี แต่ยังคงมีความจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ทางการเงินเชิงลึกให้มากขึ้น โดยเฉพาะความรู้ด้านดอกเบี้ยทบต้น เงินเฟ้อ ภาษี การลงทุน และการบริหารหนี้อย่างมีคุณภาพ ในเชิงปฏิบัติ สหกรณ์ควรพัฒนากิจกรรมส่งเสริมทักษะทางการเงินที่แตกต่างตามลักษณะของสมาชิก เช่น หลักสูตรความรู้ทางการเงินสำหรับสมาชิกที่มีภาระหนี้ การอบรมการวางแผนเกษียณสำหรับสมาชิกวัย

ทำงานช่วงกลางและช่วงปลาย และกิจกรรมเสริมความรู้ด้านการลงทุนและการบริหารความเสี่ยงสำหรับสมาชิกที่ต้องการนำเงินออมไปต่อยอด ทั้งนี้ การใช้ข้อมูลจากผลการวิจัยเพื่อออกแบบกิจกรรมเฉพาะกลุ่มจะช่วยให้การส่งเสริมทักษะทางการเงินของสมาชิกสหกรณ์มีความเหมาะสม เป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างทักษะทางการเงินให้แก่สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดอบรมหรือกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเงินในประเด็นที่สมาชิกยังมีระดับความรู้ในระดับปานกลาง เช่น ความเข้าใจเกี่ยวกับดอกเบี้ยทบต้น การวางแผนการเงินระยะยาว หรือการเลือกผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสม นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสหกรณ์ หรือฝ่ายทรัพยากรบุคคลของมหาวิทยาลัย สามารถใช้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความแตกต่างของระดับทักษะทางการเงินตามปัจจัยต่าง ๆ เช่น เพศ ระดับการศึกษา หรือสถานะการกู้ยืมเงิน เพื่อนำไปวางแผนพัฒนาและจัดโปรแกรมฝึกอบรมเฉพาะกลุ่ม เป้าหมายเพื่อให้การส่งเสริมความรู้ทางการเงินมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและครอบคลุมสมาชิกอย่างเท่าเทียม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

แม้ว่างานวิจัยครั้งนี้จะสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ครบถ้วน แต่ยังมีข้อจำกัดที่ควรพิจารณาในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ การขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังสหกรณ์ออมทรัพย์ประเภทอื่น เช่น สหกรณ์ในมหาวิทยาลัยแห่งอื่น หรือในภาคธุรกิจ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบและอธิบายบริบทเชิงกว้างได้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรพิจารณาใช้เครื่องมือวิจัยที่ครอบคลุมมากขึ้น เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเงินจริง (Behavioral Tracking) เพื่อเข้าใจแรงจูงใจ และกระบวนการตัดสินใจทางการเงินของสมาชิกในเชิงลึก อีกทั้งการศึกษาปัจจัยเพิ่มเติม เช่น รายได้ครัวเรือน ภาระหนี้สิน หรือแหล่งเรียนรู้ทางการเงิน อาจช่วยอธิบายความแตกต่างของทักษะทางการเงินได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ ภูชิงชัย, นนทร์ วรพาณิชย์, และฐิติมา พุฒิทานนท์. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของประชากรวัยแรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 6(2), 265–278.
- จุภาพร เพ็ญหยวก, และอธิพันธ์ วรรณสุริยะ. (2569). ทักษะทางการเงิน การยอมรับเทคโนโลยี แรงจูงใจ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการลงทุนของประชากรแต่ละ Generation. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*, 4(2), 1339–1363.
- ชญาภา ธารทัศน์สกุล. (2568). การวางแผนการเงินสำหรับเตรียมตัวเกษียณของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารวิชาการสังคมศาสตร์เครือข่ายวิจัยประชาชื่น*, 7(1), 55–71.
- ณฐมน เพิ่มสุข. (2562). ทักษะทางการเงินที่ส่งผลต่อความมั่นคงทางการเงินของกลุ่มวิชาชีพครูในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].

- ธนพร ภูพันธ์, และปรีชา วิจิตรธรรมรส. (2561). การวิเคราะห์ทักษะทางการเงินกับการเป็นหนี้ของข้าราชการครูในเขตภาคกลาง. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 14(1), 248–261.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2565.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2568). แนวทางการผลักดันวิชา Financial Literacy ระดับอุดมศึกษา.
[https://www.bot.or.th/content/dam/bot/satang-stories/satang-university/ประชุมชี้แจง
แนวทางประสานความร่วมมือระหว่าง%20ธปท.%20และ%20มหาวิทยาลัย%20.pdf](https://www.bot.or.th/content/dam/bot/satang-stories/satang-university/ประชุมชี้แจงแนวทางประสานความร่วมมือระหว่าง%20ธปท.%20และ%20มหาวิทยาลัย%20.pdf)
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2569). คนไทย...ใช้แค่วันนี้หรือออมเพื่อวันหน้า.
<https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-20260217.html>
- ประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 18, 375–396.
- ศิริรุช อินละคร, และสิทธิเดช บำรุงทรัพย์. (2567). ความรู้ทางการเงินส่วนบุคคลของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(11), 51–63.
- ศิริลักษณ์ วาทยศ. (2562). ทักษะทางการเงินและพฤติกรรมการออมของข้าราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].
- สยามนธ์ สหุพันธ์. (2561). พฤติกรรมการบริหารจัดการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาวิทยาลัยดุสิตธานี พัทยา. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(2), 369–383.
- สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จำกัด. (2567). รายงานสรุปการประชุมคณะกรรมการสหกรณ์ประจำเดือนมกราคม 2567.
- Atkinson, A., & Messy, F. A. (2012). Measuring financial literacy: Results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) pilot study. OECD.
- Baruch, T. (1999). Response rate in academic studies: A comparative analysis. *Human Relations*, 52, 421–438.
- Beal, D. J., & Delpachitra, S. B. (2003). Financial literacy among Australian university students. *Economic Papers: A Journal of Applied Economics and Policy*, 22(1), 65–78.
- Chen, H., & Volpe, R. P. (1998). An analysis of personal financial literacy among college students. *Financial Services Review*, 7(2), 107–128.
- Cortina, J. M. (1993). What is coefficient alpha: An examination of theory and applications?. *Journal of Applied Psychology*, 78(1), 98–104.
- Gutter, M. S., Garrison, S., & Copur, Z. (2010). Social learning opportunities and the financial behaviors of college students. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 38(4), 387–404.
- Huston, S. J. (2010). Measuring financial literacy. *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296–316.

- Klapper, L., Lusardi, A., & Panos, G. A. (2013). Financial literacy and its consequences: Evidence from Russia during the financial crisis. **Journal of Banking & Finance**, 37(10), 3904–3923.
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2014). The economic importance of financial literacy: Theory and evidence. **Journal of Economic Literature**, 52(1), 5–44.
- OECD. (2022). **OECD/INFE toolkit for measuring financial literacy and financial inclusion 2022**. <https://www.oecd.org/financial/education/2022-INFE-Toolkit-Measuring-Finlit-Financial-Inclusion.pdf>
- Potrich, A. C. G., Vieira, K. M., Coronel, D. A., & Filho, R. B. (2015). Financial literacy in Southern Brazil: Modeling and invariance between genders. **Journal of Behavioral and Experimental Finance**, 6, 1–12.
- Xiao, J. J. (2008). Applying behavior theories to financial behavior. In **Handbook of consumer finance research** (pp. 69–81). Springer.
- Yamane, T. (1967). **Statistics: An introductory analysis** (2nd ed.). Harper and Row.